

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 25 mars 2013

Mål nr

T 2085-12

KLAGANDE

Vattenfall Eldistribution AB, 556417-0800

Allén 5

172 66 Sundbyberg

Ombud: DC

MOTPART

Inform Fastighets Aktiebolag, 556271-0136

Drottning Kristinas väg 31 N

114 28 Stockholm

Ombud: Advokaterna VD och JH

SAKEN

Rätt att nyttja fast egendom m.m.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts dom 2012-04-04 i mål T 9944-10

DOMSLUT

Med ändring av hovrättens dom fastställer Högsta domstolen tingsrättens domslut såväl i själva saken som beträffande rättegångskostnader.

Med ändring av hovrättens dom i fråga om rättegångskostnader befriar Högsta domstolen Vattenfall Eldistribution AB från skyldigheten att ersätta Inform Fastighets AB för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten samt förpliktar Högsta domstolen Inform att ersätta Vattenfall för dess rättegångskostnad i hovrätten med 36 000 kr, avseende ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 4 april 2012 till dess betalning sker.

Högsta domstolen förpliktar Inform att ersätta Vattenfall för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 103 750 kr, varav 25 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Vattenfall har yrkat att Högsta domstolen fastställer tingsrättens dom och att Vattenfall befrias från skyldigheten att ersätta Inform för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten samt att Vattenfall tillerkänns ersättning för rättegångskostnad i hovrätten.

Inform har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

Bakgrund

1. Lantmäterimyndigheten i Stockholms län beslutade år 1998 att till förmån för Vattenfall upplåta ledningsrätt för en befintlig 70 kV starkströmsledning över bl.a. fastigheten X 3:1344, som ägs av Inform. I samband med ledningsrättsbeslutet upphävdes genom fastighetsreglering inskrivna servitut avseende denna ledning, däribland i X 3:1344.
2. Lantmäterimyndigheten upphävde samtidigt ett servitut – med akt nr 01-IM8-27/29B – i X 3:1344 som avsåg en annan kraftledning, nämligen en befintlig 20 kV-ledning.
3. Inform har yrkat fastställelse av att 20 kV-ledningen belastar X 3:1344 utan rätt och att Vattenfall är skyldigt att betala intrångsersättning från och med år 1999 till dess lagakraftvunnen dom föreligger. Inform har till utveckling av sin talan anfört att lantmäterimyndighetens beslut år 1998 innebar att inskrivningen dödades och att servitutet har upphört avseende 20 kV-ledningen.
4. Vattenfall har häremot gjort gällande att servitutet fortfarande är giltigt

och att Vattenfall därför har rätt att belasta fastigheten med ledningen. I Högsta domstolen har Vattenfall förtydligat sin argumentation rättsligt och gjort gällande att beslutet att upphäva servitutet för 20 kV-ledningen inte omfattas av rättskraft. Till stöd för det har Vattenfall anfört att bolaget inte yrkat att servitutet för 20 kV-ledningen skulle upphävas och att det inte heller fanns något annat skäl för lantmäterimyndigheten att upphäva servitutet.

Rättskraft

5. Enligt 17 kap. 11 § första stycket rättegångsbalken har en lagakraftvunnen dom i tvistemål rättskraft. Rättskraften omfattar emellertid endast den sak som avses med den väckta talan.

6. Domens rättskraft medför processhinder genom att det inte kan ske en förnyad prövning av samma sak (negativ rättskraft). Rättskraften innebär vidare att domen kan läggas till grund för talan i en senare rättegång, där tvisteföremålet är ett annat. I ett sådant fall får den lagakraftvunna domen prejudiciell betydelse i den senare processen (positiv rättskraft).

7. Ett förrättningsbeslut rörande ett servitut avser ett rättsförhållande mellan parter på motsvarande sätt som en dom i ett tvistemål och vinner rättskraft på samma sätt som en sådan dom (jfr Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken, suppl. 73, oktober 2012, s. 17:64 d, och Fredrik Bonde m.fl., Fastighetsbildningslagen. En kommentar, suppl. 2, oktober 2011, s. 4:10:2, samt NJA 1973 s. 206 och NJA 2007 s. 125).

Bedömningen i detta fall

8. Avgörande för Informs fastställelseyrkanden i målet är om lantmäterimyndighetens beslut år 1998 om upphävande av servitutet för 20 kV-ledningen har positiv rättskraft, dvs. om beslutet har prejudiciell verkan vid prövning av Informs talan i detta mål.

9. I samband med att Vattenfall ansökte om ledningsrätt för den befintliga 70 kV-ledningen framställde Vattenfall också ett yrkande om att ”för ledningen befintliga servitut ... ska upphävas såvitt de endast berör rubricerade ledningar”. Yrkandet avsåg alltså endast sådana servitut som gällde för den ledning som omfattades av Vattenfalls ansökan om ledningsrätt. Beslutet att upphäva servitutet avseende 20 kV-ledningen har därmed gått utöver vad Vattenfall yrkade i ärendet. Att det i lantmäterimyndighetens beslut om fastighetsreglering för upphävande av servitut anges att servitutet upphävts därför att det var onyttigt saknar betydelse för omfattningen av rättskraften.

10. Enligt 7 kap. 10 § fastighetsbildningslagen (1970:988) får ett servitut upphävas utan särskild ansökan om åtgärden är av betydelse för annan fastighetsregleringsåtgärd och företas i samband med denna. Utredningen i målet ger dock inget stöd för att beslutet att upphäva servitutet för 20 kV-ledningen skulle ha skett på denna grund.

11. Lantmäterimyndighetens beslut år 1998 att upphäva Vattenfalls servitut i X 3:1344 för 20 kV-ledningen har alltså inte rättskraft. Beslutet har därmed inte prejudiciell verkan vid prövning av den talan som Inform för i målet.

Inform talan ska följaktligen ogillas. Hovrättens dom ska därmed ändras och tingsrättens domslut i själva saken fastställas.

12. Inform ska förpliktas att ersätta Vattenfall för rättegångskostnader i samtliga instanser. Det saknas skäl att frångå tingsrättens bedömning beträffande rättegångskostnaden där. Vattenfalls kostnadsyrkanden i hovrätten och i Högsta domstolen är skäliga.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Stefan Lindskog, Ella Nyström, Göran Lambertz, Ingemar Persson (referent) och Dag Mattsson
Föredragande justitiesekreterare: Olle Bergsten